

Підготувала
Малецька Оксана Іванівна,
вчитель початкових класів ЗОШ №9
м. Рівне

Тема: Префікси і прийменники. Утворення слів за допомогою найуживаніших префіксів

Мета: Закріплювати знання учнів про істотні ознаки префікса, формування уміння утворення слова, за допомогою префіксів; вчити розрізняти значення і написання однозвучних префіксів та прийменників на конкретних прикладах; розвивати мовленнєву компетентність, увагу, пам'ять, пізнавальну активність, фонематичний слух, навички аналізувати, зіставляти і на цій основі виробляти уміння робити висновки; збагачувати словниковий запас; виховувати працелюбність, повагу та інтерес до рідної мови.

Хід уроку:

I. Повторення вивченого. Актуалізація опорних знань

Сьогодні, діти, я приготувала для вас випробовування. Хочу перевірити, як ви засвоїли вивчений матеріал і чи готові ви до відкриття нового. Вашими вірними друзями мають стати взаємодопомога, увага, кмітливість, швидкість мислення. Отож, кожен правильний висновок відкриє замок і дасть вам ключ до руху вперед.

Завдання для отримання перших ключів.

Кросворд «Префікс»

					1.	з	а	п	а	м'	я	т	а	т	и						
								2.	р	о	з	м	о	в	л	я	т	и			
								3.	б	е	з	л	а	д							
								4.	п	о	ф	а	н	т	а	з	у	в	а	т	и
			5.	п	е	р	е	б	і	л	ь	ш	у	в	а	т	и				
			6	з	а	м	о	в	к	н	у	т	и								
			7.	з	л	я	к	а	т	и	с	я									

Замінити фразеологізми одним словом – синонімом.

1. Зарубати на носі.
2. Ляси точити.
3. Вавилонське стовпотворіння.
4. Політати в хмарах.
5. Робити з мухи слона.
6. Прикусити язика.
7. Мурашки побігли по спині; душа пішла в п'яти.

- Для того, щоб здобути 3 ключі та відкрити замки, виконайте наступні завдання.

- Визначити префікс у словах кросворда та визначити його місце у слові. (після того, як учні дадуть правильну відповідь на запитання, біля замка з'являється ключ).

- «Мозковий штурм». Утворити слова за допомогою префіксів. (На дошці таблиця з префіксами). Від слів біг, плив. (Коли діти утворюють слова від слова «плив» з префіксом «з», попадають у «пастку». Вчитель: «А ось тут «пастка». Виявляється префікс «з» не дружить зі словом плив. А чому саме і з якими ще словами не дружить цей префікс ви дізнаєтесь на наступних уроках»)

До –
За –
Від –
Під –
При –
З –
Про –

Для отримання нового ключа вкажіть роль префікса.

- Для того, щоб отримати третій ключ, розкажіть як пишеться префікс із словами разом, чи окремо.

(На дошці в ході виконання завдань утворюється схема:

Префікс

Частина основи, що стоїть перед коренем

Служить для утворення нових слів

Зі словом пишеться разом)

- *Хвилинка каліграфії.* Запишіть каліграфічно по пам'яті префікси, з якими ми працювали. З одним із слів кросворду складіть і запишіть речення.

II. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми та мети уроку

Послухайте історію, яка трапилась з Миколкою у місті Слів.

У місті Слів мешкає дуже багато різних важливих слів зі значеннями: іменники – назви предметів, прикметники – назви ознак, дієслова – назви дій. Але серед мешканців міста слів є й так звані службові слова, тобто слова без значень.

Одну з вулиць міста слів – вулицю Прийменників заселяють слова (на дошці таблиця).

До	На
За	В
Від	З
Під	Про
При	...

Прийменники – службові слова, вони самі не відповідають ні на які питання і не можуть бути членами речення. Але це не значить, що прийменники не такі важливі, як інші слова. Важливі! От порівняйте: на столі і під столом. Є різниця? Є, і чимала! А все завдяки їм- прийменникам.

Третьюокласник Миколка ніколи не був у місті Слів, вулиці Прийменників не бачив, з її мешканцями не знайомився і про їх закони, звісно, нічого не знав. Тому й трапилась з ним надзвичайна пригода. Писав він якось вправу.

Ранок тільки настав,
Качка з виводком – на став.

«Щось тут не те, - подумав Миколка, - так і є! Я знайшов пастку в підручнику! Адже всі прийменники треба писати окремо, і тут один раз окремо написано. А ось тут помилка є!» І виправив:

Ранок тільки на став.
Качка з виводком на став.

Аж тут слова раптом ожили, і почалося таке. Слово «ранок» закричало:
- Ні на який став я не збираюсь! На став повинна йти качка з виводком! А я настав, тобто, почався, прийшов. І прийменник тут ні до чого!

Миколка збентежено кліпав очима:

- Але ж прийменники зі словами пишуться окремо. Нам так учителька говорила...

- Зі словами – так – озвалося слово «настав», але ж не можна писати окремо частину слова. А ти відрубав від мене частину і написав її окремо. «На» в мені повинно бути, бо це префікс, а ніякий не прийменник!

Отож, щоб не потрапили ви у таку ситуацію, на сьогоднішньому уроці ми відкриємо замки прийменника, тобто порівняємо його з префіксом, вивчимо правило написання прийменника та його роль у реченні. Отож, тема нашого уроку «Префікси та прийменники»

III. Сприймання та усвідомлення нового матеріалу

- Де ж помилився хлопчик?

1. (Пояснення вчителя)

Ранок тільки настав

Качка з виводком на став.

- Як пишеться прийменник із словами?

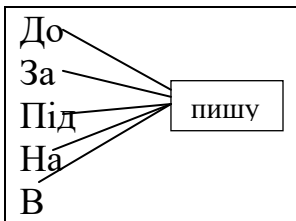
- Як це визначити?

2. Творче завдання.

Утворити словосполучення з однозвучним прийменником.

Утворенні словосполучення записати в зошит.

(Допишу до крапки, запишу за вчителем...)

IV. Фізкультхвилинка

Пропоную трохи порухатись і разом з тим продовжити роботу зі словосполученнями з однозвучними префіксами і прийменниками.

Я називатиму словосполучення, ви виконуєте певні рухи, по черзі називаючи прийменник з іменником, ставлячи між ними питання.

- Постукати по парті (пальчиками).

- Відштовхнутися від парти.

- Подивитися по сторонах.

- Доторкнутися до вух.

- Натиснути на скроні.

- Поплескати по плечах.

- Потупати по підлозі.

- Зазирнути за плече.

- Посідати по місцях.

IV. Продовження роботи над темою.

- А третій ключ розкаже нам про роль прийменників у мовленні.

- Послухайте словосполучення «Зійду . . . дороги».
- Чи подобається воно вам? Як змінити? Який прийменник проситься?
- Чому саме це прийменник вибрати?
- Чи правильно буде зійду на дороги?

(Робимо висновок про роль прийменників)

(На дошці в ході виконання завдань утворюється наступна схема:

Прийменник

Пишеться зі словом окремо

Можна вставити слово або запитання між прийменником і словом

Служить для зв'язку слів у реченні)

- Закріпимо вивчене.
- Я буду диктувати вам словосполучення слів, у яких пропущено лише 1 прийменник. Ваше завдання – правильно вибрати прийменник та записати словосполучення. Щоб був зв'язок між словами.

Перейду . . . дорогу, підійду . . . дороги, вийду . . . дорогу, зійду . . . дороги, відійду . . . дороги.

Самоперевірка за підручником впр. 215 с.94.

- Піднести руку, хто не помилився.

V. Творче застосування знань

Робота в групах.

I група

Вставити потрібні за змістом прийменники чи префікси.

Увійдіть (. . .) лісу.

Ось (. . .)співала іволга, наче скрипка.

Соловейко (. . .)ливається, як сопілка. Дятел б'є (. . .)стовбур, наче вправний бубнар. Сорока (. . .)скрекотала, наче тріскачка.

Грак і той (...)свистує, наче півень (...)відомій казці. А коли (...)кувала зозуля, то кожен починає лічити свої роки.

II група

Вставити потрібні за змістом прийменники чи префікси.

(...)дерева (...)стрибнула білочка. Почала вона (...)грібати сніг (...)ялинкою та шукати свої запаси, які ще (...)осені (...)ховала.

Коли це зирк – шишка лежить. (...)раділа білочка, сіла (...)пеньок і почала її гризти.

III група

Вставити потрібні за змістом прийменники чи префікси.

Ось маленька синичка. Цю пташку зустрінеш (...)місті. Взимку вона обов'язково тремтить (...)вікна. Дзьобиком (...)стукує (...)вікно, нагадує, що їжі нема надворі. Зате влітку синиць (...)вікна не (...)бачиш. В'ють вони гнізда (...)яблунях. Гусениць збирають. Діток своїх (...)годовують.

Представлення роботи груп.

VI. Підсумок.

1. Скільки ключів добули і скільки всього знаєте! Повторимо, що означають здобуті нами ключі, закінчивши речення.

«Незакінчене речення»

- Префікс – це частина основи, яку пишуть зі словом... (разом).
- Префікс – це частина основи, яка стоїть ... (перед коренем).
- Прийменники зі словами пишуться... (окремо).
- Між прийменником і словом ... (можна вставити питання або інше слово).
- Префікс служить ... (для утворення нових слів).
- Прийменник служить ... (для зв'язку слів у реченні, словосполученні).

2. «Обери позицію». Кожен учень отримує картку з одним словом та займає біля дошки відповідну позицію, пояснюючи свій вибір.

Префікс	Прийменник
(при)летів	При(дорозі)
(за)гадав	За(горою)
(до)плив	До(хати)
(по)бігли	По(снігу)
(при)ховала	Із(книги)
(по)дорожник	У(товариша)
(по)ласувала	Біля(дерева)
(з)дував	В(барлозі)

3. Самооцінка

Оцініть свою роботу на уроці за такими критеріями (кожен критерій оцінюється від 0 до 3-х балів):

1) я активно працював(ла) на уроці;

2) я давав(ла) правильні відповіді на запитання;

3) я виконав(ла) усі завдання самостійно

4) я допомагав(ла) своїм однокласникам, доповнював(ла) їх відповіді.

VII. Домашнє завдання.

За вибором: Впр. 218 або 219.